

**А.М. Полулях**, асп. (*ХДУХТ, Харків*)

**Л.М. Янчева**, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

## **ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

В сучасних умовах господарювання важлива увага приділяється аналізу фінансових результатів, які є одним з найважливіших складових діяльності підприємств. Фінансові результати відіграють провідну роль, що дає можливість забезпечити зміцнення державного бюджету, сприяти інвестиційній привабливості, росту ділової активності, покращенню матеріально-технічної бази, забезпеченості кваліфікованими робітниками та запоруки конкурентоспроможності на ринку. На сьогоднішній день виникає потреба посилення контролю за повнотою отримання доходів, економією витрат та формуванням прибутку (збитку) у сфері торгівлі.

Ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства залежить від фінансового планування та прогнозування. Вони є одним з основних методів фінансового механізму, що дозволяє відображати зміни показників суб'єктів господарювання за конкретний період. Фінансове планування дає можливість підприємству проектувати розвиток матеріально-технічної бази, здійснювати витрати на науково-дослідницькі і дослідно-конструкторські роботи, на удосконалення технології реалізації продукції, вигідно будувати господарські відносини з покупцями й постачальниками, банками та іншими партнерами. Актуальність завдань фінансового планування відображена в одному із визначень фінансового аналізу, згідно з яким фінансовий аналіз являє собою процес, який ґрунтується на вивченні даних про фінансовий стан підприємства, результатів його діяльності в минулому з метою оцінювання майбутніх умов і результатів діяльності.

Процедури прогнозування передбачають перенесення фінансових показників з минулого періоду в майбутній. Результат такого процесу повинен містити не тільки кількісне вираження, але й давати можливість пошуку оптимальних дій для підприємства. Таким чином, можна виділити такі основні етапи проведення планування, як: збір даних, редукція даних, побудова моделі та її оцінка; екстраполяція обраної моделі та оцінка отриманого матеріалу. Розглянемо та охарактеризуємо основні риси найбільш популярних методів фінансового прогнозування:

1) Метод експертних оцінок – забезпечує встановленню деяких прогнозів і планів на інтуїтивному рівні. Використовується для прогнозу-

вання значень окремих показників та коефіцієнтів порогових значень контрольних показників, даному методу притаманні групові експертизи.

2) Метод екстраполяції дає змогу спрогнозувати обсяг маржинального, валового, операційного та чистого прибутків. Діє шляхом поширення висновків, отриманих завдяки спостереженням, за однією частиною явища на іншу його частину.

3) Метод прямого рахунку дозволяє планувати формування операційного прибутку. Планований прибуток на продукцію, що підлягає реалізації в майбутньому періоді, визначається як різниця між планованим вииторгом від реалізації продукції в діючих цінах і повною собівартістю продукції, реалізованої в майбутньому періоді.

4) Нормативний метод є ефективним способом прогнозування операційного прибутку для новостворених підприємств за рахунок відповідної нормативної бази.

5) Метод «СVP» - визначається точка безбитковості реалізації продукції в плановому періоді, планова сума валового операційного прибутку, планова сума маржинального операційного прибутку та планова сума чистого операційного прибутку. На основі отриманих планових значень будується графічне зображення методу «СVP».

6) Метод цільового формування прибутку – на основі цільової суми чистого операційного прибутку визначаються цільові суми валового та маржинального операційного прибутку, що дозволяє забезпечити тісний взаємозв'язок планових показників зі стратегічними цілями управління прибутком в плановому періоді.

7) Метод факторного моделювання прибутку – на основі факторів, що мають найбільший вплив на суму чистого операційного прибутку, будується багатфакторна модель регресії та прогнозується зміна факторів, включених у модель регресії, у плановому періоді. Шляхом підстановки прогнозованих значень факторів у модель регресії одержують прогнозований показник чистого операційного прибутку. Це дозволяє здійснювати різноманітні планові розрахунки суми операційного прибутку, шляхом послідовної зміни заданих значень окремих факторів. Безпосередньо, кожен з методів має свої недоліки, які необхідно враховувати при виборі методів дослідження.

Отже, метою нейтралізації ризику неприбутковості та покращення фінансової діяльності, прибуток торговельних підприємств потребує постійного аналізу та прогнозування. Тому, досить важливим є питання щодо визначення і застосування прогнозової моделі на рівні підприємства. Здійснення надійного та адекватного прогнозу є ефективним інструментом у плануванні діяльності підприємства, завдяки чому можна своєчасно реагувати на зміни та запобігти небажаних результатів.